

inducat; ergo neque quod illam voto castitatis tribuat. Quarto, quia alias posset Ecclesia facere ut religiosi professi non essent inhabiles ad matrimonium, quod est absurdum.

10. *Solutio argumentorum.* — Sed hæc parum cogunt. Ad primum enim concedimus sequelam; nam consequens est verissimum, quod in sequentibus circa professionem religiosam, et circa singula vota solemnia ipsius ostendendum est. Imo inde argumentum retorquemus, quia Ecclesia potest dispensare in voto solemnem, vel tollendo omnino votum, vel saltem tollendo ejus solemnitatem; ergo signum est solemnitatem istam non esse de jure divino. Quod argumentum ad hominem fortasse efficacius est; an vero absolute concludat, suo loco dicemus. Ad secundum etiam concedimus sequelam, et negamus consequens esse falsum. Ad probationem autem dicimus, licet matrimonium sit ex institutione divina, nihilominus, quamdiu non est consummatum, esse dispensabile per Ecclesiam, quatenus in re ipsa media voluntate humana contrahitur. Et præsertim potest medio statu religioso dissolvi, propter majus animæ bonum; quia status religiosus etiam est ex divina institutione, licet modus ejus ex humana Ecclesiæ traditione pendeat, quæ potest talem conditionem seu virtutem tali statui conferre; quod postea in particulari tractandum est. Ad tertium respondemus, primam propositionem esse falsissimam; nam Ecclesia sola sua lege facit inhabilem ad matrimonium clericum in sacris, licet ipse votum castitatis omittere nolit, ut sine controversia omnes Theologi docent, et sumitur ex Concilio Tridentino, sess. 24, c. 9. Probatio etiam nullius est momenti; nam, licet non omnis lex prohibens sit irritans, nihilominus potest Ecclesia irritare aliquos actus quos prohibet, et id facit, quando sufficienter in lege sua declarat, ut in lib. 6 de Legibus dictum est.

11. *Ecclesia duobus modis potest facere verum religiosum habilem ad matrimonium.* — Ad quartum concedimus sequelam. Ad majorem vero declarationem consequentis, advertimus duobus modis posse intelligi Ecclesiam facere, ut verus religiosus non sit inhabilis ad matrimonium. Primo antecedenter, ut sic dicam, id est, in ipsamet institutione status religiosi, ordinando ut sine tali inhabilitate constituatur. Secundo, consequenter, id est, faciendo habilem ad matrimonium eum, qui jam per statum religionis, quem assumpserat, factus fuerat inhabilis. Priori mo-

do concedimus posse Ecclesiam instituere statum verum religionis, qui non habeat hanc proprietatem inhabilitandi ad matrimonium personam illum assumentem. Imo hanc fuisse primitivæ Ecclesiæ consuetudinem multi existimant, quod postea accuratius investigabimus. Et Gregorius XIII, in priori bulla supra citata, qua institutum Societatis confirmat, sine hoc effectu vel impedimento matrimonium irritante, verum statum religiosum in illa esse institutum quoad aliquas personas, declaravit; unde idem facere posset Ecclesia in quacumque religione, et in omnibus illis. Quia vero ad Ecclesiæ pulchritudinem et perfectionem spectat, ut in ea sit ille status cum omnibus gradibus et ornamentis perfectionis, ideo nunquam Ecclesia ita utetur illa potestate (quæ ad ædificationem, et non ad destructionem data est), ut in nulla religione illum modum religiosi status permittat. Sicut etiam potest ab omnibus clericis illud genus solemnitatis et inhabilitatis auferre; nunquam vero faciet, quoniam honestati et sanctitati ecclesiastici status non convenit, et ideo Spiritus Sanctus, a quo Ecclesia regitur, non permittet.

12. Circa posteriorem autem modum faciendi habilem ad matrimonium eum, qui per præcedentem professionem religiosam inhabilis factus fuerat, dicimus hunc modum difficiliorem esse. Sicut difficilius est latam legem aut votum factum tollere, quam illud prius non facere; omnis enim mutatio periculosa est, et non fit sine incommodo aliquo, nisi manifeste sit a malo ad bonum, vel a minori bono ad majus; nihilominus tamen ille modus non est impossibilis, quia saltem per dispensationem fieri potest, ut dictum est, et interdum factum esse legimus, non solum cum persona privata, sed etiam cum tota aliqua communitate, ut cum aliquibus religionibus militaribus. Et sine dubio Pontifex idem facere nunc posset cum militibus sancti Joannis, non solum ordinando ut qui in posterum religionem professi fuerint, et valide et licite uxores ducere possint, sed etiam jam professis idem concedendo, si justa et universalis causa subsit. An vero talis dispensatio vel mutatio facta sine causa valeat, postea diligentius tractabitur. Nunc breviter dico, quoad obligationem ex proprio voto profectam tollendam, non fore validam, ut in materia de voto dixi; quoad obligationem autem inhabilitatis valituram esse, etiamsi indebite fiat; quia quoad illam partem est dispensatio in

solo jure ecclesiastico, vel ejus mutatio, quæ valida est, etiamsi absque rationabili causa fiat, ut in materia de legibus dictum est.

CAPUT XI.

NONNULLA COROLLARIA EX PRÆCEDENTI RESOLUTIONE INFERUNTUR, QUIBUS ET RES IPSA MAGIS EXPONITUR, ET NONNULLA DUBIA EXPLICANTUR.

1. *Primum corollarium: votum potest fieri ex solemnem simplex, per extrinsecam mutationem solam.* — Ex dictis in præcedenti capite inferitur primo, idem votum in se immutatum manens fieri posse ex solemnem simplex, et ex simplici solemnem, independentem a voluntate voventis. Probatum ex proxime dictis, nam votum castitatis militum Sancti Joannis nunc est solemnem; et si Pontifex nunc ferret legem, ut talis professio, sive jam facta, sive in posterum facienda, non irritaret matrimonium subsequens, votum illud desineret esse solemnem, quia non redderet personam ad matrimonium inhabilem; sine qua conditione, seu virtute, nullum est votum continentie proprie solemnem, ut dictum est. Et ratio est, quia hæc solemnitas pendet ex lege Ecclesiæ, quæ lex licet quoad inducendum inhabilitatem supponat voluntatem vel assumendi sacrum ordinem, vel vivendi in tali religioso instituto ab Ecclesia approbato, nihilominus in sua duratione, vel in ablatione legis et effectu ejus, non pendet ex voluntate vel intentione voventis. Et ideo solemnitas voti seu virtus ad inhabilitandam personam, præcipue est in lege. Et licet dicatur esse in voto moralis modo, revera non addit illi nisi denominationem extrinsecam; et ideo sine mutatione intrinseca voti vel voventis, per ablationem legis auferri potest.

2. *Votum potest fieri ex simplici solemnem.* — *Notandum circa vota Societatis Jesu.* — Et eadem ratione fieri potest votum ex simplici solemnem, sine nova voluntate aut intentione voventis. Quod explicare possumus in votis simplicibus Societatis; nam a principio ex duplici capite faerunt simplicia. Unum est, quia non reddebant personam inhabilem ad matrimonium. Aliud est, quia non erant annexa traditioni omnino perpetuæ, et indissolubili ex utraque parte, religionis, videlicet, et religiosi, sed tantum ex parte religiosi, manente potestate in religione ad dissolvendum vinculum, et dimittendi religiosum ex

justis causis. Quoad priorem autem partem diminuta est (ut ita dicam) simplicitas voti castitatis talis instituti, quia jam illud votum reddit personam inhabilem ad matrimonium, quamdiu votum permanet, per Bullam Gregorii XIII, *Ascendente Domino*, quæ, statim ac lata est, habuit effectum non solum in his, qui post illam votum illud castitatis emiserunt, sed etiam in illis, qui absque illo impedimento religiosi erant, ut ex tenore ipsius Bullæ manifestum est, et in proprio tractatu in sequenti tomo ostendemus. Quoad alteram vero partem, posset etiam nunc illa conditio compleri per legem Pontificis auferentis a Societate potestatem dimittendi eos, qui post biennii probationem vota in ea legitime emisissent, si Apostolicæ Sedi ita expedire videretur. Non est enim dubium quin hæc habeat potestatem, quia vota illa ex parte materiæ et ex genere suo perpetua sunt, et similiter ex parte religiosi ut perpetua emittuntur, et traditio, cui annectuntur, ex parte ejusdem irrevocabilis est; ergo Pontifex potest illam facere irrevocabilem ex parte religionis, tanquam supremus ejus pastor et legislator. Ergo tunc in illo voto castitatis completetur ratio voti solemnem, nam haberet omnes conditiones necessarias, quas tale votum solemnem postulat. Sicut e contrario, si nunc Papa mutaret in hac parte jura aliarum religionum, et statueret ut omnes possent religiosos, etiam antea professos, propter crimina incorrigibilia liberos dimittere a vinculo professionis et ab omnibus votis, vota prius solemnem desiderarent esse solemnem, quia ex tunc non essent absolute perpetua, sed sub illa conditione, nisi juste dimittantur, vel quamdiu in eo statu retenti fuerint. Et hoc corollarium docte attingit Basilii in d. quæst., cap. 5, in fin.

3. *Objectio contra hanc resolutionem.* — Sed objici potest contra resolutionem hanc, quia votum solemnem magis obligat quam simplex, ut docet D. Thomas 2. 2, q. 88, a. 7, ad 1, et in 4, d. 38, q. 1, a. 3, quæstiunc. 3, ad 1. Sed omnis voti obligatio pendet ex intentione voventis. Ergo impossibile est votum fieri ex simplici solemnem sine nova intentione et voluntate voventis; ac proinde fieri non potest per extrinsecam mutationem solam. Et eadem ratione, nec e converso poterit sine consensu voventis votum solemnem fieri simplex, quia oppositorum eadem est ratio. Et augetur difficultas, quia vota, quæ in Societate fiunt a coadjutoribus formati, et a fortiori post in-

tegram probationem, ideo non sunt solemnna, sed simplicia, quia ex intentione voventium et acceptantium fiunt ut simplicia, et non ut solemnna. Hæc enim ratio redditur in declarationibus nostrarum Constitutionum, 5 p., cap. 4, lit. A, his fere verbis: *Non sunt solemnna, sed simplicia, licet nulli adsint quando emittuntur; quandoquidem intentio emittentis et admittentis juxta traditam a Sede Apostolica facultatem, hæc est, ut neque emittantur nec admittantur ut solemnna.* Quæ ratio videtur approbari a Gregorio XIII, in d. Bulla *Ascendente Domino*, dicente, *tum ex Constitutionum præscripto, tum ex voventis et admittentis intentione, esse simplicia.* Et præterea etiam in emissionem talium votorum ex præscripto earundem constitutionum adduntur illa verba: *Omnia intelligendo juxta ipsius Societatis constitutiones.* Ergo solemnitas vel simplicitas voti multum pendet ex explicita vel implicita intentione voventis; et consequenter illa non adhibita, seu mutata, non potest talis mutatio fieri.

4. *Respondetur ad objectionem.* — *Gravius peccat qui violat votum solemnne, quam simplex castitatis, contrahendo matrimonium.* — Ad objectionem respondeo, obligationem voti in tantum pendere ex voluntate vel intentione voventis, in quantum in ejus libertate est emittere vel non emittere votum, quia votum non potest obligare, nisi sit; non erit autem, nisi voluntas velit. Tamen, posito voto, quod illa obligatio major vel minor sit, non pendet ex novo consensu voventis, sed oriri potest ex aliis circumstantiis, vel extrinsecis præceptis. Et sic recte intelligitur quod dicit Pontifex in cap. *Rursus*, Qui cleric. vel vovent., votum simplex et solemnne æquæ obligare apud Deum, utique quoad obligationem, quæ præcise oritur ex voluntate emittendi votum, et ex promissione voluntarie facta; nam si ex parte voluntatis et promissionis est æqualitas, obligatio voti inde orta æqualis est, quantum est ex vi voti sive publice, sive occulte, sive solemnne, sive simplex fiat. Nihilominus tamen ex circumstantiis poterit crescere vel minui obligatio independentem a nova voluntate voventis; ut, verbi gratia, votum solemnne propter circumstantiam personæ, vel magis sacræ, vel in digniori statu constitutæ, et similibus, poterit magis obligare; et voti transgressio in tali persona erit major, etiamsi vovens nolit; quia, posito voto, illud augmentum naturaliter consequitur ex aliis circumstantiis. Et illud augmen-

tum interdum erit intra eandem speciem, ut Cajetanus, d. art. 7, dixit; aliquando esse poterit scandali, ut dixit Magist., in 4, dist. 38; nonnunquam vero erit alterius speciei particularis, ortæ ex violatione voti, ut solemnne est. Ut qui peccat contrahens matrimonium post votum solemnne castitatis, gravius peccat quam post simplex; quia gravius peccatum est facere actum irritum, quam tantum prohibitum. Ita ergo votum solemnne dicitur magis obligare ex circumstantia personæ, vel alterius legis ponentis impedimentum; et ideo potest crescere obligatio addita lege extrinseca solemnizante votum. Ex hac igitur parte non repugnat votum transferri ex solemnne in simplex, et e contrario, sine novo consensu, vel alia extrinseca mutatione voventis.

5. Ad confirmationem respondeo, aliud esse loqui de voto in fieri, seu de ipsa emissionem voti; aliud vero de voto jam facto. Cum ergo fit votum, fit simplex vel solemnne, juxta intentionem voventis; et hoc tantum ex allegatis verbis, vel Pontificis, vel declarationum Societatis colligitur. Non est autem existimandum, esse necessarium ad votum solemnne vel simplex emittendum, ut, cum emittitur, fiat cum intentione formali, et (ut ita dicam) in actu signato simplicitatis vel solemnmitatis voti; sed virtualis intentio sufficit, qualis in illis verbis continetur, omnia intelligendo juxta ipsius Societatis constitutiones. Non enim omnes, qui vovent, sciunt discernere an simplicia vel solemnna vota emittant; et qui id norunt, non semper de illis votorum proprietatibus cogitant, quando vovent vel profitentur, vel quovis modo religioni alicui incorporantur. At vero virtualiter et quasi in actu exercito vovens, qui tantum intendit promittere Deo, eo ipso habet intentionem virtuales votum simplex emittendi. Si autem vult obligari Deo in tali religione, juxta regulam, vel institutum ejus, eo ipso intendit facere votum simplex vel solemnne, prout regula vel instituti ratio postulaverit. Sic ergo in Societate dicuntur vota coadjutorum ex ipsa intentione voventis et acceptantis, esse simplicia, quia ex vi instituti non fiunt ut absolute perpetua, nec cum vinculo ex utraque parte dissolubili. Nam Prælati ita illa acceptat, ut reservet sibi potestatem dimittendi liberum religiosum, si aliquando instituti ratio id postulaverit, et vovens illi conditioni se voluntarie subjicit, cum vovet. At vero, licet votum in principio ea intentione factum sit,

et ideo fuerit simplex, nihilominus potest in solemnne postea mutari independentem a nova voluntate, seu intentione voventis. Quia, supposito priori voto in tali statu religioso, in quo non erat inductum impedimentum irritans matrimonium subsequens, potest Pontifex propter bonum talis religionis, et statum ejus illud inducere, sine novo consensu singulorum, præsertim consentiente et postulante ipsa religione. Et similiter posset Pontifex potestatem illam dimittendi a religione auferre, si expedire judicaret. Nec ad id esset necessarius consensus ex parte religiosorum, cum id non adderet eis obligationem, quæ jam ex parte illorum erat perpetua, et potius in eorum favorem redundaret.

6. *Secundum corollarium: votum simplex et solemnne non differunt specie.* — Secundo principaliter sequitur ex dictis, votum simplex et solemnne non differunt specie, sed tantum in morali quadam proprietate, quæ accidentaliter et extrinseca respectu substantiæ voti existimari debet. Contrarium hujus illationis sensit D. Thomas, in 4, d. 38, q. 1, art. 2, quæstiunc. 2. Verumtamen assertio posita communiter recepta est; tenuit illam Cajet. 2. 2, q. 88, art. 7, in fin. Et sequitur Petr. Ledesm., de Matrim., q. 53, art. 2, dub. unico, ad 4; Garcia, de Benef., 7 p., cap. 40, num. 56, et omnes qui solemnmitatem voti a constitutione Ecclesiæ oriri docent. Idemque, licet diverso modo, docet Medina supra, c. 38. Consentit Azor, d. lib. 12, cap. 6, q. 8, quamvis in principio Cajet. contradicat, et cum Medina sentiat. Illi enim distinguunt duplex votum simplex, unum de futuro, et aliud de præsentem; quæ dicunt specie differre, quia primum est tantum promissio, secundum vero traditionem includit, quæ differt specie a promissione. Rursus vero votum de præsentem distinguunt in simplex et solemnne, et sic concedunt non differre specie. Et in hac parte sententiam hanc videtur approbare Sanchez, lib. 7, disp. 25, n. 4, 5 et 6, nam ibi tria infert corollaria, quæ illam doctrinam continent, et tandem in fine approbat. Sed clarius illam expressit eod. lib. 7, disp. 27, n. 18 et 27; et sequitur etiam Vasquez tomo secundo, in tertia parte, disp. 124, c. 5, n. 96.

7. *Nullum votum quæ tale, est essentialiter traditio.* — Contraria vero sententia mihi semper displicuit, ut sæpe in superioribus tetigi. Tum quia, loquendo de voto castitatis, impossibile est in eo distinguere vota simplicia specie diversa; quia omne votum simplex est pura

promissio, unde si sit ejusdem materiæ, semper erit ejusdem speciei; nam utrumque est de futuro, quoad implementum ejus, et utrumque est de præsentem quoad obligationem quam inducit. Tum etiam quia nullum votum, quantum est votum, est essentialiter traditio, sed illam conjunctam habere potest, ut in superioribus dixi, ex traditis in lib. 4 de Voto, cap. 14. Quod autem votum castitatis habeat vel non habeat conjunctam traditionem, non facit distinctionem specificam, cum traditio extrinsece adjungatur, et ad summum esse possit vel materia vel effectus ejus, ut in superioribus explicavi. Unde non recte Soto, d. lib. 7, q. 2, art. 5, ad 1, quem aliqui moderni sequuntur, ex eo quod traditio et promissio specie differunt, inferunt votum solemnne et simplex differre specie. Nulla enim est illatio, cum traditio nec sit votum, nec differentia voti solemnne. Ideoque melius Valentia, tom. 3, disp. 6, q. 6, punct. 5, § *Ultimo*, nobiscum in hac parte sentiens, dicit, quod etiamsi solemnmitas voti in consecratione vel traditione ponatur, nihilominus votum solemnne non differt specie a simplici, sed tantum per respectum ad subjectum; quia solemnne fit a persona quæ simul consecratur, aut se tradit quasi in servum; simplex autem fit a persona sine tali conditione adjuncta.

8. *Fundamentum corollarii.* — Quia vero ille respectus potest etiam voto castitatis inesse, et non esse solemnne, ut supra declaratum est, ideo etiam differentia accidentaliter inter votum simplex et solemnne, illo modo non satis explicatur. Fundamentum ergo nostri corollarii est, quia votum simplex et solemnne castitatis intrinsece est tantum promissio, cujus naturam non immutat constitutio inducens vim irritandi matrimonium subsequens. Item ostensum est idem numero votum posse fieri ex simplici solemnne, et e contrario, sine mutatione ex parte actus voluntatis voventis; ergo evidens signum est illa vota non differre specie. Ex quo etiam facile intelligitur, qualis sit divisio voti in simplex et solemnne; non est enim generis in species; erit ergo solum subjecti in accidentia. Quomodo etiam simplex votum castitatis distingui potest in solemnne aliquo modo exteriori, et tali solemnmitate carens, et in votum castitatis statui religioso annexum, et non annexum. Et cum proportionem dividi potest votum solemnne, ut in quarto corollario dicemus.

9. *Tertium corollarium.* — *Declaratio Pontificiæ sententiæ, in cap. Rursus, Qui Clerici*

vel voventes.—Tertio, inferitur ex dictis major declaratio illius Pontificiæ sententiæ, in citato cap. *Rursus*, Qui cler. vel vovent., quatenus ait votum simplex parvis obligationis esse apud Deum, ac solemne. Quam D. Thomas explicat de æqualitate in obligatione sub mortali, non vero in aliis, ut 2. 2. d. q. 88, art. 7, ad 1, et Quodl. 10, art. 11, quod verum quidem est; amplius vero declarari potest, quia comparatio (ut jam dicere cœpi) est de voto simplici et solemnī præcise, ut vota sunt; nam ex adjunctis potest crescere obligatio in voto solemnī. Hoc autem augmentum potest esse duplex, scilicet, extensivum et intensivum; extensivum voco, quod fit per additionem obligationis diversæ virtutis, seu speciei; et sic major est obligatio voti solemnī castitatis ad non contrahendum matrimonium, quam voti simplicis, quia hoc tantum obligat ex vi religionis, illud autem ex vi religionis et justitiæ, quia peculiarem injuriam facit alteri conjugī, irritum matrimonium cum illo contrahendo, quam non facit, qui tantum habet votum simplex. Et similiter fieri potest, ut violans votum solemne paupertatis, peculiare nocumentum inferat suæ religioni, vel alteri, contra justitiam, vel charitatem; et ideo magis obligetur ad cavendum actum voto contrarium, utique extensive, id est, pluribus titulis. Intensivum autem augmentum appello, quod fit intra latitudinem ejusdem virtutis; et sic etiam ob plures circumstantias occurrentes, supposita solemnitate voti, potest ex vi religionis ejus obligatio esse major, ut explicavi. His autem modis, si attente res consideretur, etiam potest unius voti simplicis obligatio esse major quam alterius in eadem materia castitatis. Ut si votum simplex habeat adjunctam traditionem, et unionem ad statum religiosum, vel illi sit addita vis irritandi matrimonium subsequens. Et ideo absolute vera et formalis est sententia Pontificis, quod votum simplex æqualis est obligationis ac solemne, utique per se, et cæteris existentibus paribus, ut esse possunt; ita enim omnis comparatio intelligi debet, ut recte fiat. Alioquin nec vota simplicia castitatis poterunt dici æqualis obligationis, quia ex adjunctis poterit in una persona magis obligare, quam in alia; imo in una poterit magis obligare votum simplex quam solemne in alia propter varias circumstantias.

10. *Quartum corollarium.*—Qualiter inter se conveniant et distinguantur votum solemne castitatis, sacri ordinis, et religionis.—In

quibus conveniunt.—Quarto possumus ex dictis inferre, qualiter inter se conveniant vel distinguantur votum solemne castitatis, sacri ordinis, et religionis. Conveniunt enim in hoc, quod utrumque est absolutum et perfectum de tota materia castitatis, ut per se notum est. Conveniunt etiam, quia utrumque habet quamdam specialem perpetuitatem, præter eam quæ voto simplici castitatis inest; quatenus utrumque est annexum cuidam statui et traditioni ab intrinseco immutabili, et inde indissolubili moraliter, nimirum vel statui clericali, qui ex vi characteris indelebilis perpetuitatem habet; et statui religioso, qui etiam per propriam professionem absolute immutabilis est. Quamvis hæc immutabilitas religionis status sit moralis, ex contractu et institutione Ecclesiæ; in ordine vero, sit quasi physica ex vi characteris, et ex Christi institutione. Denique conveniunt illa vota, quod utrumque habet solemnitate substantialem ex institutione positiva Ecclesiæ; nam de voto Clericorum id certum est, et sine controversia receptum; de solemnitate autem voti religionis idem nos ostendimus.

11. *In quibus differunt.*—Alia differentia præcipue notanda.—Differunt autem in multis. Et primo D. Thomas 2. 2. q. 88, art. 11, assignat discrimen, quod votum clericī per accidens est annexum ordini; votum vero castitatis per se est annexum statui religioso, quia est de essentia ejus; unde illud est annexum ordini solum ex constitutione Ecclesiæ, hoc ex ipso jure. Sed in hoc distinguendum est inter votum castitatis absolute sumptum, et votum solemne castitatis, ut solemne. Nam, loquendo de voto castitatis absolute, et secundum se, optimum est assignatum discrimen; nam status clericī in quocumque gradu et ordine, stando in jure naturali et divino, sine ullo voto castitatis subsistere posset, ut est certum; status autem religiosus, ut est completus perfectionis status, sine voto castitatis subsistere minime potest, ut supra probatum est. Ergo aliter est annexum hoc votum religioni, quam ordini, utique ordini ex accidenti, religioni ex intrinseca natura et per se. At vero loquendo de voto ut solemnī, vel ut dirimente matrimonium, neutrum adhæret per se illis statibus, sed ex mera Ecclesiæ institutione, ut de voto clericorum omnes admittunt; et de voto religionis jam dictum est, et in c. 12 ex professo probabitur. Alia differentia certa est, quod votum clericorum irritat matrimonium subse-

quens, non tamen irritat contractum; votum autem solemne religiosæ castitatis utrumque præstat. Prior pars extra dubitationem est, ut videbimus tractando de illo voto. Posterior item definita est in Concilio Trid., sess. 24, can. 6. Et infra, disputando de religiosa professione, illum ejus effectum, ipsiusque antiquitatem et originem investigaturi sumus. Non desunt tamen aliqui jurisperiti limitationem in hoc adhibentes, dicendo dari aliquod votum solemne religionis, quod prius matrimonium ratum non dirimat, licet subsequens impediatur et irritet; sed illa limitatio probabilis non est, nec in jure, nec in usu Ecclesiæ habet fundamentum; non quia non potuerit Ecclesia id constituere in voto solemnī religioso, sicut fecit in voto clericorum, vel in voto simplici castitatis in religione Societatis emisso, ut infra probabimus, sed quia id factum non legimus, ut infra suo loco dicemus, et ex proxime dicendis constabit.

12. *Differentia assignata a Paludano rejicitur.*—Alias differentias assignat Paludanus, in 4. d. 38, q. 2. Una est, quod votum Ordinis est præsumptum, religionis autem verum. Sed hæc differentia in rigore non est vera, quia etiam votum clericī est verum, ut infra dicam; et licet possit fieri cum deceptione, et esse tantum præsumptum, idem potest accidere in voto professionis. Si autem votum Ordinis dicatur præsumptum, quia non fit verbis expressis, sicut votum professionis, sic differentia et est valde accidentaria, et in tacita professione non invenitur. Alia differentia est, quod ordinis votum ita est illi annexum, ut si ordinatio sit irrita, nulla oriatur voti obligatio; si autem professio sit nulla, relinquatur obligatio voti castitatis, saltem simplicis. Sed hoc posterius, licet in jure antiquo habeat aliquod fundamentum, in c. *Ex parte*, cap. *Placet*, et aliis, de Convers. conjug., jam vero per Concilium Tridentinum, sess. 23, c. 15, de Regul., sublatum est. Et in utroque voto res pendet ex particulari intentione personæ, ut postea videbimus.

13. *Votum solemne castitatis adæquate dividitur in votum ordinis et religionis.*—Tandem obiter colligitur ratio sufficientiæ illius divisionis voti solemnī castitatis, in ordinis et religionis, quæ tanquam adæquata traditur in d. cap. Unico, de Voto, in 6. Datur enim illa divisio, ut sufficiens de facto, non tamen de possibili. Nam etiam votum castitatis annexum traditioni perpetuæ propriæ personæ

factæ hospitali sine professione religiosa, potuisset ab Ecclesia solemnizari quoad prædictum effectum, et similiter votum etiam virginis sacræ in manibus Episcopi factum sine voto paupertatis. Et aliis modis possent talia vota solemnīa multiplicari. De facto vero non ita est, teste Bonifacio, in d. cap. unico, ubi ad definiendum, quæ vota sint solemnīa, quoad matrimonium subsequens dirimendum, præmisit solemnitate voti esse ex sola Ecclesiæ constitutione, ut inde inferret esse tantum illa duo, quia Ecclesia illis tantum duobus eam solemnitate et quasi eminentiam concessit. Et inde falsa esse convincitur sententia Innocentii, in cap. *Ex parte*, 2, de Convers. conjug., dicentis dari aliquod votum solemne continentiæ, et non professionis, quod non dirimit matrimonium antea contractum, sed irritat subsecutum. Et illum sequitur Alex. de Nevo, in cap. *Rursus*, qui Cler. vel vovent., n. 21, qui fundatur in cap. ult., Qui clericī vel voventes. Hæc, inquam, sententia falsitatis convincitur, ex citato cap. ultimo, quia alias vota solemnīa castitatis non essent tantum duo, sed tria; quia illud solemne votum nec esset sacri ordinis, nec professionis, contra decisionem Bonifacii. Nec votum, de quo agitur in cap. *Insinuante*, fuit ejusmodi, sed fuit annexum professioni validæ, quia conditiones illi additæ, quæ ibi referuntur, contra substantiam professionis non fuerunt, ut infra, tractando de professione, et de paupertate religiosa, latius dicemus. Ultima differentia inter illa duo vota assignari solet, quod votum solemne ordinis dispensabile est, non autem votum professionis religiosæ. Nos vero hanc differentiam non agnoscimus, quia, licet prior pars vera et indubitata sit, posterior est falsa; indiget vero peculiari tractatione, quam in lib. 1, circa professionem religiosam, et in sequentibus, circa singula vota solemnīa, trademus.

CAPUT XII.

QUALIS SIT ET UNDE ORIGINEM HABUERIT SOLEMNITAS VOTI PAUPERTATIS.

1. *Quando votum paupertatis simplex censetur.*—Ex dictis de voto solemnī castitatis, non erit difficile solemnitate aliorum votorum, applicando doctrinam datam, explicare. Et imprimis dicendum est de voto paupertatis, quod, ut supra diximus, unum est ex essentialibus status religiosi, et simplex etiam